

ArcheoPro
kerst-nieuwjaars
overzicht.



ArcheoPro
www.archeopro.nl

ArcheoPro 2014

Door ons team is ook dit jaar weer een groot aantal onderzoeken uitgevoerd in Nederland, Vlaanderen en zelfs een enkele in het verre buitenland.

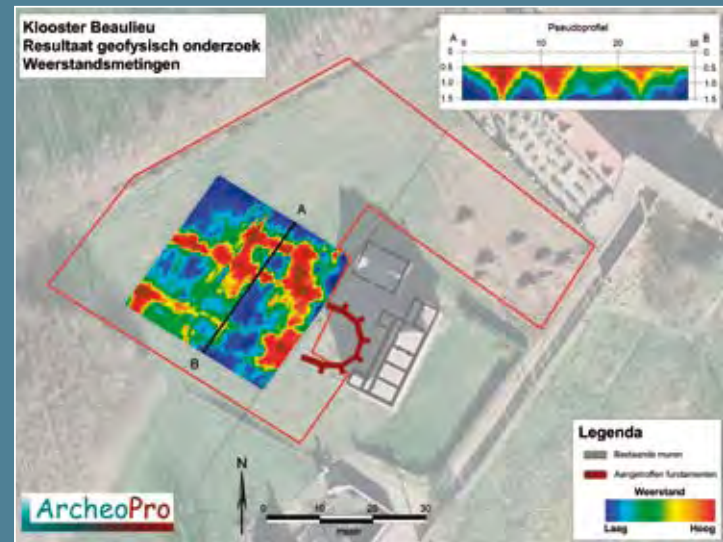
De meeste van u kennen ons vooral van de relatief kleinschalige onderzoeken die benodigd zijn voor het aanvragen van omgevingsvergunningen en bestemmingsplanwijzigingen. Onderzoeken die we ook dit jaar weer met veel plezier in alle delen van Nederland en Vlaanderen hebben uitgevoerd en waarmee we allerlei particulieren en ondernemers verder hebben geholpen bij hun vergunningaanvraag.

ArcheoPro voert echter ook heel specialistisch onderzoek uit in binnen- en buitenland. Om u ook daar een indruk van te geven, tonen we hieronder enkele krenten uit de pap van afgelopen jaar.

Abdij van Beaulieu (Vlaanderen)

Van het middeleeuwse klooster van Beaulieu bij Oudenaarde in Vlaanderen staan nog slechts enkele gebouwen. Onder andere de kerk is rond 1800 afgebroken. De priorij die voor de kerk gestaan heeft, wordt op dit moment verbouwd tot woonhuis. Om de grondwerken die noodzakelijk zijn voor deze verbouwing niet ten koste te laten gaan van het bodemarchief, is archeologisch onderzoek verricht.

Met geofysisch onderzoek heeft ArcheoPro de ligging van de voormalige kerk vastgesteld. In de figuur is duidelijk in rood-oranje tinten de vorm van de kerk zichtbaar. Uit de gecombineerde resultaten van magnetometingen en weerstandsmetingen kon worden afgeleid dat de resten van de kerk hoofdzakelijk uit natuursteen bestaan en niet uit baksteen. Op basis van de meetresultaten kon een heel doelgericht proefsleuvenonderzoek worden verricht. De resultaten van het geofysisch onderzoek zijn hierbij bevestigd en aangevuld met opgravingsinformatie.



Het resultaat van de weerstandsmetingen waarbij de kerk in rood goed zichtbaar is in de metingen.

Microscopisch onderzoek voorkomt onnodig proefsleuvenonderzoek

De afgelopen jaren is door ArcheoPro uitgebreid boor- en geofysisch onderzoek gedaan binnen het plangebied Hoef en Haag te Hagestein in de gemeente Vianen. Hierbij is onder andere een uitgestrekt komkleigebied onderzocht waarbij drie houtskoolvindplaatsen zijn aangetroffen. Het booronderzoek leverde geen andere archeologische indicatoren op dan verkoold materiaal in een donkergrijze kleilaag. Gewoonlijk zou dit aanleiding geven tot het verrichten van proefsleuvenonderzoek. Door ArcheoPro is echter in het verleden frequent microscopisch onderzoek verricht op vergelijkbare lagen waarvan aan de hand van boorresultaten niet eenduidig kon worden vastgesteld wat het archeologisch belang is. De bodemlagen worden hiertoe verwerkt tot zogenaamde slijpplaten waarin de bodemopbouw tot in het kleinste detail, onverstoord kunnen worden onderzocht. Dit onderzoek heeft aan het licht gebracht dat de verkoolde resten veelal het gevolg zijn van het jaarlijks afbranden van vegetatie om de begrazingsomstandigheden voor vee te verbeteren. Door de (niet opgegeten) verdorde vegetatie van het voorgaande seizoen te verbranden werd de bodem verrijkt en de hergroei van nieuwe vegetatie versterkt. Dergelijke verschijnselen ontstonden vooral in milieus waarin aanwezige vegetatie tot versnelde opslibbing zorgde. Dergelijke gebieden waren wel geschikt om vee te laten grazen maar waren niet geschikt voor bewoning. Om meer inzicht te verkrijgen in de aard van de te Hagestein aangetroffen houtskoolvindplaatsen is ook hierop door ArcheoPro slijpplaten-onderzoek uitgevoerd. De hiervoor benodigde monsters zijn verzameld uit een brede guts zodat geen ingrijpende graafwerkzaamheden nodig waren. Het door Richard Exaltus verrichte slijpplaten-onderzoek heeft op elk van de drie houtskoolvindplaatsen dunne snoertjes verkoalde plantenresten opgeleverd die de neerslag vormen van branden die in de zeer directe nabijheid hebben plaatsgevonden. Tevens zijn laagjes verkoalde plantenresten aangetroffen die de neerslag vormen van branden die ter plaatse hebben gewoed. Het betrof branden waarbij de natuurlijke kruidachtige vegetatie werd verbrand. Gezien het plaatselijk voorkomen van tussenliggende kleilaagjes van een halve tot een hele centimeter dikte, lijken deze branden jaarlijks te hebben plaatsgevonden. Uit de resultaten van het slijpplatenonderzoek zijn geen aanwijzingen gekomen voor bewoning ter plaatse. Door de toepassing van deze onderzoekstechniek kon zodoende de uitvoering van onnodig proefsleuvenonderzoek vermeden worden.



Hagestein

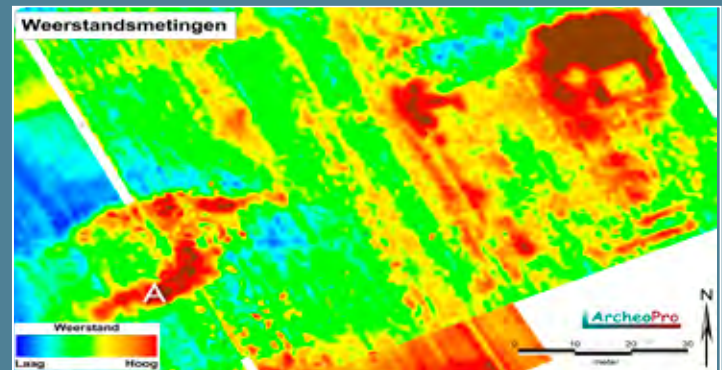
Binnen het plangebied Hoef en haag ligt een terrein waarop de middeleeuwse voorloper van het huidige Hagestein heeft gelegen. Deze stad is in 1405 tijdens een aanval verwoest en nooit meer opgebouwd.



Een team van ArcheoPro tijdens gecombineerd boor- en geofysisch onderzoek in Hagestein

Hierdoor is een middeleeuwse stad in het begin van de stedelijke ontwikkeling van Nederland in de kiem gesmoord. Het bodemarchief vormt op deze plek daardoor als het ware een tijdscapsule die uniek is voor Nederland. Deze bijzondere locatie wordt in het ontwikkelingsplan ingepast. ArcheoPro adviseert en begeleidt de ontwikkelaar bij deze plannen. Door deze onderzoeken komen meerdere nieuwe gegevens over middeleeuwse stadsontwikkeling naar boven en kunnen deze voor het publiek zichtbaar worden gemaakt.

Door ArcheoPro verricht geofysisch onderzoek heeft de ligging van voormalige gebouwen aan het licht gebracht waaronder ook de locatie van het oudste kasteel. Over deze ronde waterburcht was tot voor kort nauwelijks iets bekend.



De resultaten van te Hagestein verrichte weerstandsmetingen waarop bij A de ligging van de oorspronkelijke waterburcht is te zien.

BPL Neanderthalers

Al geruime tijd is de Provincie Limburg bezig met de aanleg van de zogenaamde Buitenring Parkstad Limburg (afgekort: BPL). Deze weg moet gaan zorgen voor een betere ontsluiting van de regio oostelijk Zuid-Limburg en loopt in een brede boog vanuit Nuth via de gemeenten Brunssum, Onderbanken, Landgraaf en Kerkrade richting het industrieterrein Avantis bij de Duitse grens.



Het uitvoeren van de mechanische steekboringen in het veld bij Amstenrade (links) en de hoogwaardige boorkernen die hiermee werden verkregen (rechts). De lichtgekleurde bodem in de tweede kern van boven toont in het kader van dit onderzoek waardevolle oude bodem uit de voorlaatste ijstijd.

ArcheoPro voert in opdracht van de BPL-projectorganisatie al sinds 2009 archeologisch booronderzoek uit om op basis van de resultaten hiervan delen van het tracé te selecteren die voor archeologisch vervolgonderzoek in aanmerking komen. Eind 2013 ontving ArcheoPro in dit kader een bijzondere opdracht. Het betrof het uitvoeren van een zogenaamd prospectief booronderzoek met als doelstelling het opsporen van zones binnen delen van het tracé waarbinnen in de diepere lösslagen mogelijk nog verblijfsresten van Neanderthalers uit het Midden-Paleolithicum (periode van 300.000 tot 35.000 jaar geleden) aanwezig zouden kunnen zijn. Het onderzoek is op een hoogwaardige manier met speciale mechanische boorinstallaties uitgevoerd. Het in kunststof kernen ongeroerd opgeboorde bodemmateriaal is vanuit het veld naar het archeolab van ArcheoPro gebracht om hier onder geconditioneerde omstandigheden te worden onderzocht door Rob Paulussen en Yannick Raczinsky-Henk. Daarbij is met name gelet op de aanwezigheid van oude bodems uit de periode van de Neanderthalers. De resultaten van dit onderzoek hebben uiteindelijk vier kansrijke locaties opgeleverd voor vervolgonderzoek. Hiervan is de locatie bij Amstenrade in de zomer van 2014 volledig onderzocht. Hier zijn op een meerdere meters beneden het maaiveld, diverse vuursteensites uit de periode van de Neanderthalers ook daadwerkelijk aangetroffen. Deze zijn opgegraven in samenwerking met ADC Archeoprojecten. Door het vooronderzoek op deze wijze uit te laten voeren heeft de projectorganisatie voorkomen dat archeologen het hele tracé zouden moeten begeleiden met alle mogelijke (vertragings)kosten van dien. Het onderzoek naar de Neanderthalers loopt nog steeds.

Irak

ArcheoPro is begin 2014 gevraagd om mee te werken aan een grootschalig onderzoek in Koerdistan, Irak.

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in de ligging van prehistorische dorpen en steden in het dal van de Zab, één van de zijrivieren van de Tigris in tweestromenland, de bakermat van onze beschaving.



Joep Orbons metend met een EM-38 op uitgedroogde riviervlakte in Koerdistan.

Het opsporen van archeologische resten in sedimentaire gebieden is een specialiteit van ArcheoPro waarbij onze geofysische onderzoekstechnieken vaak uitkomst bieden. In oktober 2014 is onze specialist geofysica Joep Orbons twee weken met een team van het Nederlands Instituut voor het Nabije Oosten in Irak geweest om daar als pilot-study een hele serie locaties te onderzoeken. Natuurlijk was de veiligheidssituatie in Irak een punt van aandacht maar dankzij een goede voorbereiding en goede samenwerking met Nederlandse en Irakese autoriteiten, is het onderzoek zonder enige problemen verlopen. De resultaten zijn dermate veelbelovend, dat op dit moment wordt gewerkt aan toekomstige uitbreiding van het onderzoek.



Ook de aanwezigheid van nomadententen staat het onderzoek niet in de weg. Door slimme conversie van gegevensbestanden legt ook hier de GPS (in de gele rugzak op Joep's rug), keurig de ingemeten gebieden vast.

*Ook in 2015 hopen we weer
veel mooie onderzoeken met en voor u
te kunnen uitvoeren.*

*Hartelijk dank voor de
prettige samenwerking in 2014,
prettige kerstdagen en een
voorspoedig 2015!*

Het Team van ArcheoPro

*Richard Exaltus
Kirsten van Kappel
Margo Kerstges
Joep Orbons
Manuela Orbons
Rob Paulussen
Hon Rik
Caroline Ryssaert*

*ArcheoPro Vestiging Zuid:
St. Jozefstraat 45
6245 LL Eijsden
Tel: 043-3672586
e-mail: info@archeopro.nl*

*ArcheoPro Vestiging Noord:
Barchjebloem 6
8723 HC Koudum
Tel: 0514-521220
e-mail: info@archeopro.nl*

*Meer info?
Kijk op
www.archeopro.nl
of neem direct
contact op!*